

Kovács katáng Ferenc

Jelen és múlt a jövőnek

Az első könyvélményeket hatvan év távlatában akár már el is feledhettem volna. Igen ám, de őseim rendre fölidézték kora gyermekkori csínytevéseimet, nevezetesen, hogy leginkább a könyvekbe szerettem firkálni.

Csak kis könyvtárunk volt, de abban a még ma is őrzött díszes sorozatok (Arany János, Összes Munkái, Ráth Mór, 1885., Eötvös Károly Munkái, Révai testvérek, 1909., Herczeg Ferenc Munkái, Gyűjteményes diszkiadás, Singer és Wolfner Irodalmi Intézet, 1925.). Különösen büszke vagyok a Kosztolányi Dezső *Alakok* című fakókék vászonkötésű novellagyűjteményre (Királyi Magyar Egyetemi Nyomda, 1929.), amiben az ábécé betűinek írását gyakoroltam, s Molnár-C. Pál fametszetei mellé véstem a saját ceruzarajzaimat: fejetlen csirkét, pókhasú pálcicaembert. Ákom-bákom vonalkákat, krumpliköröket. Így ismerkedtem hát a könyvvel, s felnőtt fejjel már magam is illusztráltam néhány kötetet tusrajzzal, számítógépes grafikával (s bárcsak Molnár-C. Pál még visszafirkálhatna immár az én munkáim mellé!).

Az első komolyzenei élményig hosszú út vezetett. Operettmilióban cseperedtem fel. A családi szabó-varró konyhaműhelyben folyton szólt a rádió. A varrógép, a puffanó nagyvasaló zaját csak a *felcsavart* zene harsoghatta túl. Környezetünkkel ellentétben nálunk senki sem szerette a fülbemászó filmszlágereket, és a szürke hétköznapiokon a magyarnótát sem. Kívülről fújtam Huszka, Kálmán Imre, Kacsóh, Lehár szerzeményeit. A Luxemburg grófja híres duettjére, a *Gimbelem gombolom, Légy enyém angyalom*-ra egy porolóállványon előadható mozgássort is koreografáltam. Nagy udvarunk kis létszámú közönségének tartottunk cirkuszi előadást. (No hiszen! – cseng a fülemben Anya hangja. Jó hallása volt, ügyesen táncolt, és nem fukarkodott a kritizálással!). Kórusba ugyan jártam, de ott mozgalmi dalokat énekeltünk, s a kötelező iskolai koncerteken indulókat fújtak (legalábbis erre emlékezem). Gimis koromban sokra becsült távoli rokonom szeliden, de megszidott, amiért Bartók zenéjét macskanyírvakolásnak tituláltam. S mit ad Isten, pont Bartók és az egyik legnehezebb, sokáig *eljátszhatatlannak* vélt műve hallatán – már huszonevesen – feltárult előttem egy új zenei világ. Titokban, zárt ajtók mögött hallgattuk a nyávogós, agyonmáskolt magnószalagot a kolesz könyvtárában (Budapesti Műszaki Egyetem ~~Schönherz-Zoltán~~ Kollégium, Szentháromság tér). Bartók II. zongoraversenye szólt Cziffra György előadásában. Az 56-os disszidálása előtt készült a kalózfelvétel. Talán a titokzatosság, talán a felfokozott kíváncsiság eredményezte, hogy megtört a jég, Bartók és Cziffra a komolyzene elkötelezett rajongójává avatott. S hogy tudnám ezt hitelt érdemlően bizonyítani, hiszen a szalag tulajdonosa rég meghalt, a kolesz elköltözött, s az emlékezetem sem a régi...

S hogy miért pont most bukkant fel a fenti két emlék? A fametszetekkel díszített 1929-es Kosztolányi kötetről és az 1956-os zongorafelvételről? Nincsenek véletlenek.

«A Molnár-C. Pál Múterem Múzeumban *Ágyúk és virágok* címmel nyílt kiállítás Cziffra György zongoraművész emlékére. Molnár-C. Pál festőművész ötven éven át

élt és alkotott a Gellért-hegy oldalában, a Ménesi úti villában.

A Cziffra-kiállítás a Tavasz Teremben látható, melynek célja és rendeltetése nagy magyar hagyatékok és művészek bemutatása. Itt a zene és a festészet mindig együtt él, együtt jelenik meg. Az első kiállítótérben az angyalföldi nyomortól az 56-os disszidálásig követhetjük nyomon a zongoraművész életét.” (Ozsda Erika 2018.dec. 31.)

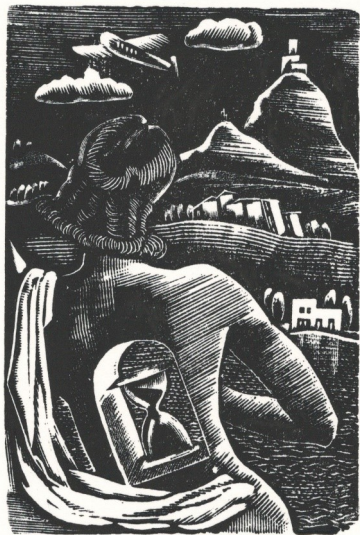
Itt nem csupán műtárgyak, emlékek sorakoznak a falakon, a tárlókban, a posztamensekben, hanem megelevenedik a művész

szelleme is. Csillag Péter – M-C.P unoka, az emlékház egyik lelkes működtetője – odaadó tárlatvezetésével ritka történetek birtokába jutottam. Itt láttam meg azt a szerződést, ami annak a bizonyos Erkel Színház-i koncertnek a dokumentuma, s Bartók II. zongoraversenyének előadására kéri fel Cziffrát. S hogy valóban létezik egy felvétel az 1956. október 22-ei estről, arról már otthon, az interneten győződhettem meg.

Bárki rákattinthat, óriási élmény: <https://www.youtube.com/watch?v=ekgL6bVkyiQ>

Lássuk, mit ír erről a darabról Cziffra az *Ágyúk és virágok* című könyvében: ”Azoknak az őszi zenei ünnepeknek keretében, melyek Magyarországon évente Bartók Béla emlékét őrzik, az illetékesek felkérték egy kínai pianistát, hogy játssza el Bartók híres II. zongoraversenyét, amit ekkortájt lejátszhatatlannak tartottak. Kitűnő kollégámnak az volt a híre, hogy tíz nap alatt tanulta meg Mao összes gondolatát és meg is értette őket. Hat hónap állt rendelkezésére a mű megtanulására. Hat hétig habozott, mielőtt lemondott volna. Így örököltém én ezt a hangversenyt és ezt a döbbenetes darabot, amely még ma is egyike korunk zongorairodalma legbonyolultabb műveinek. Nem valami vidám szívvel fogadtam el a megtiszteltetést, de megértették velem, hogy ettől a fellépéstől erősen függ későbbi kiküldetésem Moszkvába, Londonba és főleg... Párizsba.”

«A másik kiállítótérben életének második szakasza látható, elsősorban Kürthy Hanna – Cziffra György-ösztöndíjas képzőművész – alkotásain keresztül. A zongoraművész néhány személyes tárgya, a koncerteken viselt spanyol öve és párizsi telefonja is megtekinthető. Cziffra Senlis-ben megvásárolt egy középkori, romos királyi kápolnát, és a művészetek szentélyévé varázsolta.” <https://magyaridok.hu/lugas/spanyol-ov-es-parizsi-telefon-3741251/>

Innen egy ajtón át Molnár-C. Pál műtermébe érünk. Megőrizték az eredeti bútorokat, a díványát, a festőállványát, az íróasztalát. De a falakon lógó képek időről-időre cserélődnek. Egy-egy téma köré csoportosítva mintegy időszaki kiállítást alkotnak. 2018-19 fordulóján a *Donnák és Madonnák* c. gyűjtemény látható.

Sárdi Krisztina a Magyar Hírlapban a következőkkel csábítja az érdeklődőket:

”A *Donnák és Madonnák* – Molnár-C. Pál és Róma című tárlat, amely jövő júniusig látogatható, a Római Magyar Akadémia alapításának kilencvenedik évfordulójára emlékezik a művész itáliai ihletésű alkotásaival, hiszen Molnár-C. 1928–29-ben egyike volt az intézmény első ösztöndíjasainak, az ún. római iskola első képviselőinek. E római korszak legfontosabb szereplőin és történésein, a magángyűjteményekből és a család által őrzött hagyatékból válogatott, elsősorban nagy képekből álló kiállítási anyagon nagyon ötletes, forgatható tájékoztató tabló kalauzolja a látogatót. A *Donnák és Madonnák* kiállítás Molnár-C. egykori műtermében kapott helyet, a falakon körben tőle származó idézeteket olvashatunk a szépségről, boldogságról, szerelméről: Olaszországról, Párizsról és magyar hazájáról, arról a derúról, harmóniáról, örömről, amely művein mindig átszűrődik. Ahogy azt Prokopp Mária művészettörténész is hangsúlyozta a tárlat megnyitóján: „művészete a látomások, a trecento-quattrocento-álmok, -víziók birodalma”. Ennek egyik legtökéletesebb példája híres, Angyali üdvözet című képe, de a Szent Cecília vagy a Legkedvesebb modellem Rómában ceruzával megörökített arcképe is e neoreneszánsz szépségideált tükrözik. Kicsiben megfestett itáliai útijegyzet-sorozatát, a városképeket, a római tartózkodását lehetővé tevő Gerevich Tibor olaszként („Tiberio”) ábrázolt portréját szépen kiegészítik MCP családi fotói, palettái, festékei, ecsetei és utazóbőröndje.

A tárlatot szimbolikusan zárja le a Vénasszonyok nyara című kép, amelynek színes őszi falevelekké váló vércseppjeiből már modernebb, kissé szurreális hatások érződnek.”

<http://magyarhirlap.hu/cikk/128650/>

Ecsettel irt uti jegyzetek tussal rajzolt mindennapok
A szerencse csillaga alatt született látogatók – közöttük én is – különös élményben részesülhetnek. Betekinthetem két féltve őrzött dossziéba, ahol nagy becsben őrzött fametszet nyomatok rejtőzködnek. Egy kiváló nyomda és a fametszés varázslatos kezű mestere együttműködésének csodálatos remekei. Csillag Péter nagy kedvvel mesélt az M-C.P díszítette könyvritkaságokról, és a művész örökös játzó/játékos kedvéről, pedagógiai érzékéről. Utóbbi tanúbizonysága egy saját készítésű üvegfedelű fadoboz, amiben egy kis motor hajt egy színezett korongot a színes táj közepén.

Ez a mozgó szerkezet illusztrálta, hogy a lassú forgás közben miként lesz a sík formájú korongból – a megfelelő színátmenet hatására – három dimenziós hatást érzékeltető gömbfelület.

Az élet nagy organizátor, mindig szolgál meglepetésekkel. A műteremben rendezett zenei események közül különleges a Vízkereszt napján rendszeresen ismétlődő újévi koncert. Ezen rendre a BTK ad műsort. A Benyus Testvérek Kamaraegyüttese tíz testvérből álló kis szimfonikus zenekar. A gyermekek születésük sorrendjében fokozatosan kapcsolódtak be a közös zenélésbe, így a kamaraegyüttes közös múltja több mint 30 évre tekint vissza. Benyus Sándor, az édesapa zongorázott, hegedült és kórust vezetett, felesége, Anna pedig hegedült. A tíz testvér mindegyike a zenészhivatás mellett döntött, és diplomát szerzett valamely zeneművészeti egyetemen vagy főiskolán. Hangszeres és énekes repertoárjuk széles skálán mozog: a reneszánsztól korunkig, a klasszikus műfajoktól a népszerű melódiáig, a rövidebb művektől a nagy szimfonikus darabokig terjed. Ezen a januári vasárnap délutánon ”csak” nyolc testvér tudott megjelenni. A rögtönzött áthangszerelésben így is minden zenedarab élvezhetően hangzott. Négy hegedű, gordonka, nagybőgő, kürt, fuvola és oboa szólt a zsúfolásig megtelt műteremlakásban. A zenei blokkok között a Papa lélekből szóló istenes verseket szavalt. S mi úgy kötődünk személyesen is hozzájuk, hogy ők az Egyetemi templomban, a Don Bosco Ének- és zenekarral rendszeresen szolgálnak, s fiúnk is e kórus tagja.

Dávid fiamék Molnár-C. Pál grafikát kaptak nászajándékba Kinga menyem nagypapájától, Palásthy Lajostól, aki a Kisgrafika Barátok köre korábbi titkáráként manapság is szoros kapcsolatban áll az M-C.P hagyaték őrzőivel. A cikket illusztráló fametszetek a nagypapa gyűjteményéből valók.

A kör bezárult. A jelen és a múlt ekképpen üzen a jövőnek.

Budapest 2019.

